

**Szerelem a síneken
(Kortárs francia-belga
elbeszélések)**

Történetek belgáktól, franciául író belgáktól. Elbeszélések, melyek sokféleségükben is fémjelzik a nyugat-európai ország kortárs irodalmát. A Nagyvilág, mely évről évre jeleníti meg nemzetenként válogatott elbeszélésgyűjteményeit, a legutóbbi kötetek: az amerikai, a spanyol prózaírók után a belga kortárs írókkal ismerteti meg a sorozat olvasóit és az újabb érdeklődőket.

Mind a szövegépítkezés, mind a témaválasztás terén gazdagságot mutatnak ezek a novellák. Nincs két egyforma elbeszéléstechnika, hasonló hangulatú novella sem, mely segítené körvonalazni a belga világot és benne az embereket. A szomszédal félrelépő feleség a sínek közt, a huszadik századi Noé a pokol kapujában, a mosolygós „hullagyártó” gyilkos, a zsaroló plüssmacik anyakereső-hadjárata a kínai nagykövetnél, az ördögűző szerzetesek megpróbáltatásai a történetek alapkönfliktusainak kimeríthetetlenségét mutatják. A novellákban jellegzetes belga sajátosság nem ragadható meg; inkább a bennük rejlő természetes különbség, a közösségre utaltság helyett az állandó önreflexió, illetve a rengeteg eltérő apró mozzanat hangsúlyos. Ez a sokféle adódik a sokszerzős válogatás

jellegéből, egyben az országot jellemző mentalitásból: a többnyelvűségnek és a jó életkörülményeknek köszönhető könnyedségből, szabadságvágyból.

A most kiválogatott történetek több szempontból is érdekesek lehetnek a hazai olvasóközönség számára. Először is a szerzők, akik kizárólag franciául írnak: belgák, akik nem bírnak a nyugat-európai országokat jellemző ismertséggel, és jóval kevesebbet tudhatunk róluk, közéletükről, kultúrájuk szellemi pezsgéséről, mint azt gondolnánk. Másodszor kortársaktól olvashatunk világirodalmi érdekességeket, amelyek bizonyosan eltérnek és hasonlóságot is mutatnak a magyar kortárs prózával. Harmadjára a magyarra átültető személye sem érdektelen, ha a francia nyelvű irodalom értő fordítójáról és egyben ismert fiatal íróról: Lackfi Jánosról van szó.

GYUTAI ZSUZSANNA

(Nagyvilág Kiadó, Bp., 2002. 1200 Ft)

**Manuela Gretkowska:
Szenvedélynapló**

A lengyel írónőtől eddig egyetlen könyvet, a *Kézikönyv az emberekhez* című beavatási regényt (Palatinus Kiadó, 2000), és egy filmet ismer-

hetett magyarul a közönség (*Sámán ereje*, francia–lengyel film, 1997, rendezte Andrzej Zulawski). Újabb kötete öt elbeszélést tartalmaz. A témák hasonlóak azokhoz, amelyek eddig foglalkoztatták a szerzőt. A regény hősnőjét a beavatás felé vezető misztikus szellemi úton kíséri, a film nőfigurája szintén közvetlen kapcsolatban áll azzal, amit szentnek nevezhetünk: a mai kor sámánja, kinek ereje erotikus tombolásokba sűrűsödik, míg a végén kikanalazza papnak készülő kedvese agyvelejét. Mindez naturalista látásmóddal, tabudöntő nyelven, amelyet azonban átjár a misztika, míg végül szinte csak a beavatottak értik. Az új könyv ehhez képest visszafogottabb, nyelvében, történeteiben egyaránt, ám nem kevésbé hatásos. Szintén a tudat mélyén rejlő szenvedélyeket, a mágikus összefüggéseket kutatja, de az erotika kevésbé hangsúlyos benne. Kivéve éppen a címadó szöveget, amely egy szeretkezés leírása; egyébként minden szöveg más és más szenvedélyt kutat.

Sandra K. hőse fiatal lány, egy női magazin pályázatára készített naplóját olvashatjuk, melyben ő karrierjének és szerelmeinek történetét igyekszik megörökíteni: „Naplót kellett írnom a pályázatra. De a szépség helyett a szexről szól.” Szenvédélynaplóból azonban kórtörténet lesz: a lány anorexiájának lefolyását, majd saját halálát beszéli el. A *Latin Lover* szintén részben kórtör-

ténet, újabb pszichoszomatikus betegség, az impotencia okának nyomozása. Hőse ezúttal Svédországban lakó mexikói férfi. Gretkowska szociális érzékenysége, úgy tűnik, nem dogmatikus, hanem a hely adottságaihoz, a svéd szociális államhoz alkalmazkodik. (A szerző egyébként hosszan élt Svédországban – amelynek alakja „mint egy lógó péniszé” –, hangsúlyozva, hogy nem lengyel emigráns, hiszen nem kényszerítették szülőföldje elhagyására.) A *Kézikönyvhöz* hasonló esszéisztikus hangnem a *Fal* című elbeszélésben köszön vissza, mely az utazás metafizikai trivialitásáról, a kolostor és a világ közti választásról, az emberölésről és az elfogadásról szól. Az egybeesések sosem véletlen játéka kergeti az *Ikon* című novella hősét oda, amit mi általában örületnek nevezünk, pedig történetét világos, sallangmentes prózában adja elő.

Bár a stílus visszafogottabb, a könyv hamisítatlan Gretkowska, mely a tabudöntés utáni nyelven szól olyan mély szenvedélyekről, melyekről amúgy nem szokás beszélni.

BUDAI JULIANNA

(*Masszi Kiadó, Bp., 2002.*)